

УДК 355.5

І.Ю. Бірюков, О.О. Казіміров

Академія внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України, Харків

ПРО МОЖЛИВУ ТАКТИКУ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК У ХОДІ БОРОТЬБИ ІЗ НЕЗАКОННИМИ ЗБРОЙНИМИ ФОРМУВАННЯМИ

У статті проведено аналіз тактики дій незаконних збройних формувань, розглянуті можлива тактика дій підрозділів внутрішніх військ при обороні населених пунктів й об'єктів у ході боротьби з незаконними збройними формуваннями та порядок застосування ними озброєння в ході виконання поставлених завдань.

Ключові слова: незаконні збройні формування, підрозділи внутрішніх військ.

Вступ

Постановка проблеми й аналіз літератури.

Сучасна міжнародна обстановка характеризується переходом від жорстокого протистояння двох політичних систем до вирішення назрілих або штучно створених протиріч між окремими державними коаліціями, етнічними, політичними, релігійними, елітними та злочинними угрупованнями всередині держав за допомогою засобів збройного насильства або, так званих, незаконних збройних формувань (НЗФ).

В таких обставинах особливу значимість здобуває підвищення ефективності боротьби з незаконними збройними формуваннями. Це визначає необхідність вдосконалення тактики дій підрозділів Внутрішніх військ, одним із завдань яких і є боротьба із такими формуваннями, оборона важливих об'єктів і навіть цілих населених пунктів.

В раніш проведених дослідженнях з цих питань окремо розглядалися питання тактики дій злочинних формувань, проводився аналіз дій військових підрозділів в окремих країнах у ході боротьби з такими формуваннями але в комплексі питання тактики дій незаконних збройних формувань, доцільні порядок і способи дій підрозділів силових структур та застосування ними зброї у ході виконання поставлених завдань не були розглянуті достатньо.

Мета статті. Проаналізувати тактику дій незаконних збройних формувань та на підставі світового досвіду боротьби з ними, запропонувати можливу тактику дій підрозділів внутрішніх військ при обороні населених пунктів й об'єктів у ході боротьби з незаконними збройними формуваннями та порядок застосування ними озброєння в ході виконання поставлених завдань.

Основний матеріал

Тактика дій незаконних збройних формувань. Головною відмінною рисою ведення бою НЗФ є застосування тактики дій дрібними (взводними) групами від 3 – 6 до 30 чоловік, що діють на добре відомій ділянці відповідальності. У ході бойових дій ними широко застосовується метод “удар-відхід”,

наносючи підрозділам сил правопорядку значну втрату в живій силі й техніці з наступним швидким відходом з-під їх ударів. Як правило, такі групи озброєні стрілецькою зброєю, двома-трьома РПГ та можуть мати групову зброю (крупнокаліберні кулемети, міномети й інш.).

Для пересування, як правило, використовується цивільний легковий або вантажний автотранспорт. Організаційно ці групи входять до складу більших формувань (загонів, фронтів й інш.), що здійснюють загальне управління, військово-аналітичне забезпечення й бойову підготовку.

Рівень бойової виучки в кожного бойовика різний, а за умови проходження ними спеціальної підготовки досить високий, але, як правило, має вузьку спеціалізацію. Основу НЗФ складає місцевий контингент, підданий наполегливій ідеологічній обробці, яка може носити національно-етнічний, релігійний або клановий характер. Разом з тим відзначається широке залучення найманців-професіоналів з інших країн, незалежно від їх національної й релігійної приналежності.

В районі конфлікту НЗФ можуть використовувати вороже настроєне населення для створення прецеденту застосування сили, різного роду провокацій, блокування роботи сил правопорядку по нормалізації обстановки в зоні виникнення конфлікту. Серед населення можуть перебувати й окремо озброєні групи, які нерідко застосовують зброю, укриваючись за спинами беззбройних людей.

Широке застосування в тактиці дій бандформувань знаходить спосіб засідок у складі 10 – 15 чоловік, а також тактика “наліт-відхід”. Більш чисельні групи бойовиків, зведені в загоны чисельністю до 100 чоловік і більше, можуть вести навіть наступальні дії. У підконтрольних НЗФ районам можуть створюватися опорні пункти, вузли опору, які можуть займатися загонами чисельністю від 50 до 1000 чоловік. У них можуть обладнуватися довгострокові вогневі точки.

Невід'ємною частиною протиправної діяльності незаконних збройних формувань є так звана “мінна війна”.

Для ведення розвідки в бандформуваннях створюються мобільні розвідувальні групи, що забезпечуються засобами пересування й зв'язку.

При неможливості відкритого протистояння НЗФ можуть застосовувати тактику партизанських дій. Вони ведуться методом раптових нападів, діями із засідок, мінуванням місцевості, доріг, підривом мостом, пристроєм завалів і загороджень. У важкодоступні для сил правопорядку місцях, як правило, у гірничо-лісистій місцевості, завчасно створюються бази ємністю 100 – 800 чоловік.

Захоплені міста й об'єкти можуть підготовлятися до оборони створенням декількох оборонних рубежів, внутрішній – радіусом від 1 до 1,5 км; середній – на видаленні до 1 км від границі внутрішнього рубежу; зовнішній рубіж – в основному на окраїнах міста (об'єкта). При наданні протидії силам правопорядку у місті можливі створення окремих вогнищ опору по 10 – 15 чоловік у кожному, застосування мобільних бойових груп, ведення снайперської війни.

Міномети можуть встановлюватися в кузовах автомобілів. Вогонь ведеться із заздалегідь підготовлених і прив'язаних позицій.

Для відбиття авіації й ведення вогню по неземним цілям на дахах будинків можуть встановлюватися зенітні засоби.

Загони НЗФ широко застосовують ручні гранатомети. В них можуть створюватися спеціальні групи гранатометників для ведення в бою масованого вогню. Особливістю тактики таких груп є те, що бронетехніка знищується послідовним зосередженням вогню 2 – 3 і більше РПГ по одному броньованому об'єкту з відстані від 20 до 50 метрів. Гранатометники НЗФ широко використовують РПГ і для ведення вогню по відкрито розташованій живій силі.

Тактика дій підрозділів внутрішніх військ при обороні населених пунктів й об'єктів у ході боротьби із незаконними збройними формуваннями. Для захисту міста або об'єкта від НЗФ організується їхня оборона. Аналіз досвіду боротьби зі НЗФ у світі, дозволяє розглянути можливу тактику дій внутрішніх військ у ході боротьби із такими формуваннями.

Всі висотні будинки повинні займатися в обов'язковому порядку й використовуватися для ведення боротьби зі снайперами бойовиків і заборони можливих дій по прилягаючим до вулиць скверам. Стрілки вогневі позиції займають у підвалах, будівлях, за заборами, у руїнах, поблизу БМП і танків. Танки, БМП і БТР укриваються у внутрішніх дворах, при цьому вогневі позиції вибираються з урахуванням використання “мертвих” просторів будівель, крони дерев й інші укриття, що дозволяють захищати їх від вогню з верхніх поверхів. Будинки обладнаються для ведення бою.

На горищах і підвалах створюються кулеметні гнізда, обладнаються укриття для снайперів. Перед фронтом і на флангах, а також на місцевості, закритої від спостереження й прострілу, устанавлюються МВЗ.

Всередині будинків і між будинками робляться проходи закриті від спостереження й прострілу для маневру підрозділами. Організується система спостереження. На кожного спостерігача виділяється від 4 до 10 вікон у будинках навпроти. Для знищення бойовиків може створюватися спеціальна група: 2 гранатометника і 2 – 3 автоматника або 1-2 вогнеметника та 2 – 3 автоматника, які при виявленні супротивника потайно висуваються до об'єкта, роблять залп та ідуть в укриття. Як правило, позиція більше двох разів не використовується.

Кулеметники РПК, розміщаючись у будинку, як правило, ведуть вогонь через укриття, тому що легко виявляються по пилу. Позиція міняється після кожної черги. Вогневі засоби підрозділу в будинках розміщаються по можливості багатоярусно, для створення багатоярусного вогню. По досвіду бойових дій російських військ у Чечні, при обороні п'ятиповерхового будинку головні сили роти розташовувалися на 3,4 поверхах, а в дев'ятиповерховому будинку на 6 – 7 поверхах.

Основним завданням снайперів є боротьба зі снайперами бойовиків. Вогневі позиції мінометів вибираються з використанням укриттів (будинків, развалів та інш.).

При переході до оборони відділення може обороняти – будинок або поверх великого будинку, взвод – 1 – 2 будинку, рота 3 – 6 будинків, а в приватному секторі опорний пункт у фронті до 400 м і в глибину до 200 м.

Для запобігання нападу на очищені квартали й забезпечення дорожніх комунікацій від підрозділів внутрішніх військ можуть виставлятися блокпости, на яких несуть службу до одного взводу, посиленого одним-двома БМП (танками) .

При охороні й обороні важливих об'єктів основними завданнями є:

- своєчасне виявлення й знищення розвідки диверсійних груп, вогневих засобів НЗФ на підступах до об'єктів;
- недопущення мінування НЗФ доріг, мостів, тунелів й інших об'єктів;
- ліквідація НЗФ у випадку нападу на об'єкт або його обстріл.

Основу охорони може становити сторожова застава в складі взводу, посиленого 1 – 2 гранатометами, 1 – 2 крупнокаліберними кулеметами, БМП (танками), 1 – 2 розрахунками вогнеметників.

Для несення служби на заставах повинен призначатися добовий наряд у складі: спостерігачі по числу позицій відділень і парний патруль.

Для своєчасного виявлення НЗФ й оповіщення про них на прихованих підступах повинні виставлятися секретні або виносні сторожові пости.

На кожній заставі необхідно мати запаси боєприпасів до 5-ти боєкомплектів, продовольства, води, палива й пального, крім того освітлювальних і сигнальних засобів.

Застосування озброєння в боротьбі із незаконними збройними формуваннями. Аналіз ведення боротьби із НЗФ показав, що поряд із броньованою технікою знайшли широке застосування гранатомети різних типів, такі як АГС-17, ГП-25, РПГ-7. Тому, необхідно щоб підрозділи внутрішніх військ були б достатньо забезпечені такими видами озброєння. Це озброєння значно підвищить ефективність боротьби із НЗФ та може бути застосовано таким чином.

При супроводі колон з вантажами, можуть створюватися підрозділи супроводу вантажів, посилені розрахунками АГС-17. У випадку нападу, АГС-17 може застосовуватися для придушення, знищення вогневих точок, живої сили противника, а також знищення снайперів.

Гранатомети АГС-17 можуть застосовуватися по охороні важливих об'єктів. Охорона може здійснюватися на стаціонарних блок-постах і заставах, на яких встановлюються АГС-17 або ДШК на бетонних вишках висотою до 3-х метрів для можливості вести кругового обстрілу на збільшених відстанях.

АГС-17 можливо встановлювати і на бойові машини. Це дає можливість в найкоротший термін різко збільшити щільність вогню, здійснити маневр вогнем для досягнення успіху в боротьбі із противником. Часом виникають епізоди, коли просування підрозділу стримує один або 2 – 3 снайпера. В бій вступає АГС-17. Але сам розрахунок у цьому випадку змушений на якийсь час залягти на прострілюємому ділянці, підставляючись під вогонь супротивника. Зрозуміло, що в цьому випадку більш правильно було б перебувати усередині бойової машини й управляти гранатометом відтіля, або вести вогонь через щиток.

Крім АГС-17 доцільне широке застосування підствольного гранатомету ГП-25.

У населених пунктах за допомогою ГП-25 можливо вирішувати завдання по знищенню противника, який засів в будинках, у вікон та в підвалах.

При веденні бойових дій у населеному пункті широке застосування може мати і гранатомет РПГ-7.

Стрілянина може вестись по вікнах, підвалах, дверях, де обладнані вогневі точки.

Дальність його ефективної дії вище, ніж у одноразових гранатометів, а наявність оптичного прицілу робить стрілянину з нього особливо точною.

З досвіду відомо, що у вуличних боях використовуються постріли з осколково-фугасною гранатою китайського виробництва (захоплені в бойовиків), або ж виробляються конструкції зі цвяхів, дроту поверх гранати для одержання ефекту осколкової дії. Тому, створення до РПГ-7 осколкових, запальних, освітлювальних та інших спеціальних гранат істотно розширило б можливості підрозділів внутрішніх військ по боротьбі із НЗФ.

Висновки

Характер бойових дій із незаконними збройними формуваннями значно відрізняється від описаних у бойових статутах. Насамперед це обумовлено відсутністю суцільної лінії фронту, веденням бойовиками партизанських дій, боями в основному на знищення супротивника, а не оволодіння населеними пунктами, районами, часом твердим протиборством за втримання певних ділянок місцевості, висот, використанням озброєння в різних сполученнях, а не виходячи з організаційної структури класичного ймовірного противника.

Таким чином, в результаті проведеного аналізу можна зробити висновок, що виходячи зі складу й способів ведення бойових дій незаконними збройними формуваннями, виникає необхідність уточнити тактику дій підрозділів військ і застосування ними озброєння, виходячи зі сформованої обстановки.

Список літератури

1. Квачков В.В. Спецназ России / В.В. Квачков. – М.: Военная литература, 2004. – 240 с.

2. Лобов В.Н. Военная хитрость / В.Н. Лобов. – М.: Московское военно-историческое общество; Логос, 2001. – 260 с.

3. Некоторые вопросы организации и тактики действий незаконных вооруженных формирований в Чеченской Республике. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа к док.: <http://www.wrazvedka.ru>.

Надійшла до редколегії 4.03.2009

Рецензент: д-р військ.н., проф. М.О. Єрмошин, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

О ВОЗМОЖНОЙ ТАКТИКЕ ДЕЙСТВИЙ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ ВНУТРЕННИХ ВОЙСК В ХОДЕ БОРЬБЫ С НЕЗАКОННЫМИ ВООРУЖЕННЫМИ ФОРМИРОВАНИЯМИ

И.Ю. Бирюков, А.А. Казимиров

В статье проведен анализ тактики действий незаконных вооруженных формирований, рассмотрены возможная тактика действий подразделений внутренних войск при обороне населенных пунктов и объектов в ходе борьбы с незаконными вооруженными формированиями и порядок применения ими вооружения в ходе выполнения поставленных задач.

Ключевые слова: незаконные вооруженные формирования, подразделения внутренних войск.

ABOUT POSSIBLE TACTIC ACTIONS OF UNITS OF INTERNAL TROOPS DURING STRUGGLE AGAINST ILLEGAL ARMED FORMATIONS

I.Yu. Biryukov, A.A. Kazimirov

In article is carried out the analysis of tactic actions of illegal armed formations, are considered possible tactic actions of units of internal troops at defence of settlements and objects during struggle against illegal armed formations and an order of use by them of arms during execute of formulated tasks.

Keywords: illegal armed formations, units of internal troops.